

Elég!

VISSZHANG - XLVII. évfolyam 43. szám, 2003. október 24.

A maga nemében is - amelyet egyesek publicisztikai politológiának neveznek, sokkal pontosabb azonban a szellemi gagyizáshoz sorolni - elképesztő írást tett közzé legutóbb Fricz Tamás (Élet és Irodalom, 2003/40.). Friczet minden bizonnyal szegény Szili Katalin ihlette meg a hamvába hullt nomenklatúrázásával, az ihletet tett követte, a tett meg egy kolumnában vélt megtestesülni. Ennyit szánt ugyanis Fricz annak megvilágítására, hogy "a régi rendszer, azaz az államszocialista diktatúra politikai, gazdasági, kulturális elitcsoportjai - jelesen a nomenklatúra - milyen szerepet játszanak az új demokráciában Magyarországon."

Ha az ember nem tudná előre, hogy milyen unalmas dolgokat hallhat erről egy elkötelezett politológus szájából, akár még érdekelhetné is a dolog, pláne az az attrakció, hogy miként lehet belebúvólni ezt az anyagot az említett terjedelembé. Úgy azonban, hogy borítékolni lehet a dolog röhgögtető végkicsengését ("De, barátaim, ne csüggedjete: a helyzet még jobbra fordulhat"), nemkülönben a színvonalát, a várakozás általában csüggesztő. Mégis az, amit Fricz Tamás ebben a különös esetben produkált, minden általában vett várakozást és képzeletet alulmúl, és e sorok szerzője mindössze azért ragadott tollat, hogy - némi illusztrációval alátámasztva a mondandóját - kifejezze: elég volt!

Ne haragudjon meg rám elsősorban Fricz Tamás, akivel régebb óta ismerjük egymást, de a dolog - hogy úgy mondjam - nem tűr halasztást. Aki (szerző, illető) olyan mondatot bír leírni "kiindulópontjai" között, hogy "a demokratizáció, a demokrácia elsajátítása annak működésmódjában rejlik, [a]bban mégpedig, hogy az emberek folyamatosan, valóságosan létező politikai, s ebből következő gazdasági, kulturális, társadalmi alternatívák között szabadon választhatnak", az nemcsak kívül esik azoknak a körén, akiket szívesen olvasok vagy olvasásra ajánlok családban, egyetemen stb., hanem olyan is, akit merőben pedagógiai okokból, hozzáteszem: semennyire sem vétve a gondolatszabadság ellen, kifejezetten tiltok is. Ez a mondat stílustalan, értelmetlen, ami kihámozható belőle, az károsan naiv a tárgyát illetően, és végül olyan következtetésekre sarkallja a szerzőt, amelyeknek alighanem az iránytű szerepe jutott abban, hogy oda tart ez az ország, ahova tart. A feledésbe.

Mármost az ilyen mondatok hemzsegek Fricz remekében, de semmi kedvem többet előrácigálni közülük. Aki nem hiszi, járjon utánuk.

A tartalom: Fricz "folyamatos alternatívaállítási" buzgalma (a Horn-magyar szótár remeke) "egy természetes esélyegyenlőséget" kér számon az pártokrata érdekérvényesítésben (vajh! mi köze a természetnek ehhez?), ezért "egyensúlyt" vágyik mindenféle "szférákban" (My Goodness!), és végül kiböki az egész gondolatmenet rendkívül unalmas premisszáját (időben, mintegy), hogy a kommunista-államszocialista-átmentős-nomenklatúrás banda tojik az egész szépen felépített vízióra, minek következtében a helyzet úgy, ahogy van - a szerző finomkodó, politologice viszont tök értelmetlen meghatározását használva - "egészségtelen". Ja és: sto gyélaty? (Azt hiszem, nem hagytam ki semmit.)

A fricziánus politológia diszkrét bája egyebek mellett a mintegy évtizedes frissessége, nyílt és teljes lemondása a tárgyilagosságról, olyasminek a lelkes követelése (a lipseti-rokkani-törésvonalról van szó), amely már régóta, persze magyarítva, velünk él Horn-Kovács-, vagy ha tetszik, Orbán-Kövértörésvonalként - egyébként meg a fene se hitte, hogy szükség van rá ahhoz, hogy kellően demokratikusak legyünk, nekem legalábbis úgy tűnik, hogy inkább ebbe rokkantunk bele -, és bájos mindenekelőtt a 2003 őszi magyar valóság megalkuvásmentes ignorálása. Ez a valóság ugyanis nem arról szól, amiről Fricz

cikke. Sőt ebben a valóságban (jelentem: Magyarországon) ez a cikk nem is értelmezhető. A valóság a cikknél sokkal mélyebben érinti a magyar demokráciát, tehát arra a gyógyírra, amelyet Fricz sokadszorra feltalált - pőrén: ide a rózsa felét! -, a valóság jó nagyot tesz. Köp. Mindkettőt. És jól teszi, hogy köp. Mert aki "a demokrácia mint rendszer [...] legalapvetőbb értelmét és célját, a társadalmi esélyegyenlőséget [...] legalább két [ehm...] lényeges erőcentrum kiegyensúlyozott versenyétől" teszi függővé, és ennek az egyensúlynak a kialakítására teszi fel nemcsak a saját életét, ami magánügy, de a közéletet is, az vagy hülye, vagy gazember. (Sorry for my French.) És kivált az, ha - elég hihetetlen módon - ettől várja, hogy "az emberek többségében kialakuljon az esélyegyenlőség képze". (A micsodája?)

Ha szabadna Fricz Tamás figyelmét Petőcz Gy. ugyanazon számban megjelent pici publicisztikájának egy kifejezésére: "a felszín alatt meghúzódó borzalmas tényekre" irányítanom. Nos, Fricz a felszín. Hogy mik a borzalmas tények, azt is többé-kevésbé tudjuk. Ám, hogy mi a teendő, azt csak nem akarjuk megtudni.

Béndek Péter